

240424

Dokumenttyp	Lokal handlingsplan för vård & omsorg av personer med kognitiv sjukdom i Trosa Kommun
Beslutad datum	2024-08-28 § 39, dnr VON/2024:31
Beslutad av	Vård- och omsorgsnämnden
Ersätter	Lokal handlingsplan för demensomvårdnad i Trosa kommun, 2014-05-06
Gäller fr o m	2024-08-28
Gäller t o m	2024-12-31
Organisation	Vård & Omsorgskontoret
Dokumentansvarig	Anna-Lena Östlund, specialistsjuksköterska demensvård
Uppföljning	Årlig

Lokal handlingsplan för vård & omsorg av personer med kognitiv sjukdom i Trosa Kommun

Inledning

Handlingsplanen är utformad för att ge ett lokalt stöd för de fokus- och utvecklingsområden som identifierats i Trosa kommun i syfte att bedriva förbättringsarbete och säkerställa att vård och omsorg till personer med kognitiv- och demenssjukdom bedrivs med utgångspunkt från Nationella riktlinjer för vård- och omsorg vid demenssjukdom (Socialstyrelsen, 2017) och Läns gemensamt program för personer med demenssjukdom, Länsstyrgruppen Sörmland, 2019.

Socialstyrelsen (2020) har tagit fram tio målnivåer för vård och omsorg till personer med demenssjukdom vilka är följande:

1. Fullständig basal demensutredning
2. Strukturerad funktions- och aktivitetsbedömning som del av demensutredningen
3. Behandling med demensläkemedel vid Alzheimers sjukdom
4. Regelbunden uppföljning
5. Behandling med antipsykosläkemedel
6. Levnadsberättelser som grund för vårdens och omsorgens utformande
7. Individuella miljöanpassningar i genomförandeplanen
8. Strategier för bemötande i genomförandeplanen
9. Tillgång till personcentrerade aktiviteter och stimulans
10. Initiativ till anhörigstöd i samband med demensdiagnos

Det är dessa vi har som mål att uppfylla genom att utforma egna delmål i tvärprofessionellt samarbete inom och utom kommunens vård och omsorgsverksamhet. De ligger till grund för aktuella förbättringsområden i Trosa kommuns vård och omsorg för personer med kognitiv- och demenssjukdom.

240424

Bakgrund

Idag finns ca 150 000 personer drabbade av demenssjukdom i Sverige och den siffran förväntas stiga till det dubbla fram till år 2050. Årligen insjuknar 20 000–25 000 nya personer i demenssjukdom. Enligt en precis nyligen utgiven rapport från Karolinska Institutet så uppskattades samhällskostnaderna för personer över 65 år med demenssjukdom i Sverige 2019 till 81,6 miljarder kronor. Majoriteten av kostnaderna är fortsatt relativt oförändrat för kommunerna som har den största kostnaden på ca 82%, Regionen har minskat enligt tidigare uppgifter till ca 2% och den näst största kostnaden står de informella vårdarna för, anhöriga, med ca 16%, Karolinska Institutet 2023. Tidigare beräkningar på kostnaderna för demensvården visade drygt 60 miljarder kronor per år vilket då utgjorde de gemensamma kostnaderna för både hjärtsjukdomar och cancersjukdomar enligt Socialstyrelsen 2018.

Enligt siffror från Trosa hemsjukvård fanns det i Oktober 2022 totalt 92 personer med en demensdiagnos inskrivna i hemsjukvården. I särskilt boende fanns 59 personer med demensdiagnos och i ordinärt boende fanns 33 personer med demensdiagnos inskrivna.

Idag bedrivs vård och omsorg i Trosa kommun i samverkan mellan och inom kommun och region, t ex mellan hemsjukvård, särskilt boende, hemtjänst, funktionshinderverksamheten, biståndsenheten, vårdcentralen och anhörigstödjare. Det finns biståndsbedömda boendeplatser för personer med demenssjukdom inom ordinärt boende, särskilt boende, växelvård och daglig verksamhet. Vårdpersonal inom dessa verksamheter har goda kunskaper inom området demens och det bedrivs kompetenshöjande utbildning kontinuerligt. Vi har specialistutbildade undersköterskor och sjuksköterskor inom demensvård på alla våra enheter. Det finns ett specialistteam demens som idag består av dessa nämnda yrkeskategorier med specialistkompetens.

Det pågår ett paradigmskifte vad gäller begreppen "demenssjukdom" och "kognitiv sjukdom" där forskningen och vården nu vill förtydliga att demenssjukdom är en kognitiv sjukdom som påverkar människans kognition. Kognition kan innefatta hur vi tar emot, bearbetar, förmedlar och tolkar information. I det här dokumentet kommer det att stå både kognitiv sjukdom och demenssjukdom med avsikten att kognitiv sjukdom kommer att bli det samlade begreppet för de personer vi vårdar med kognitivt sviktande funktioner som vid demenssjukdom.

Idag finns många olika demenssjukdomar där Alzheimer sjukdom, Vaskulär demens, Frontallobsdemens och Lewy Body demens är bland de vanligaste. Symtom vid demenssjukdom ser olika ut beroende på vilken sjukdom man är drabbad av och vart skadorna i hjärnan finns.

Minst 90% av personer med demenssjukdom, drabbas någon gång under sjukdomsförloppet av BPSD – Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid demenssjukdom, dessa symtom innebär ett stort lidande och är ofta orsaken till att personen med demenssjukdom flyttar hemifrån. Dessa symtom innebär även ett ökat lidande och ohälsa även för deras närstående, som till exempel kan vara en make, maka, barn, barnbarn, granne eller vän. Enligt Skog (2019) så utförs ca 70 % av vården och omsorgen av anhöriga och där utgör kvinnor majoriteten.

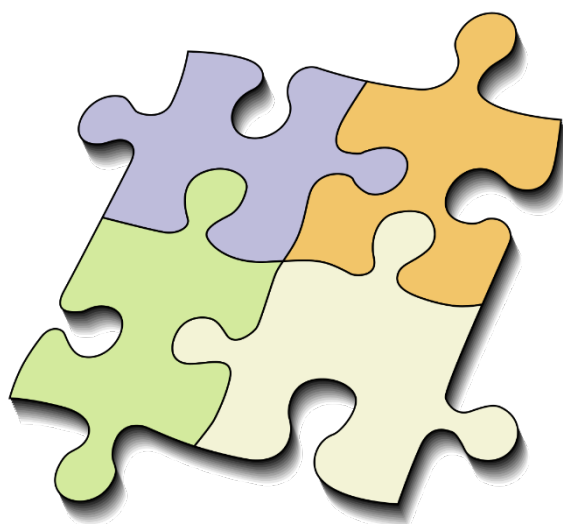
Palliativ vård vid demenssjukdom

Demenssjukdom är en sjukdom som än idag inte går att bota och där det innebär att sjukdomen inriktas på lindrande behandling vilket i första hand innefattar bemötandestrategier och omvårdnadsåtgärder men även läkemedel. Palliation betyder lindring. Palliativ vård vid demenssjukdom delas in i tidig och sen fas. Tidig fas från det att en person får en demensdiagnos och sen fas då vården övergår till lindrande behandling i livets slut, FoU 2019.

240424

Värdegrundsarbetet i vård och omsorg av personer med kognitiv och demenssjukdom utgår från personcentrerad vård och omsorg och den palliativa vårdfilosofin med dessa fyra hörnstenar: symtomkontroll, kommunikation & relation, närståendestöd samt teamarbete, *fig 1*.

Symtomkontroll

Kommunikation & Relation

Teamarbete

Närståendestöd

Fig 1 De fyra hörnstenarna inom den palliativa vårdfilosofin

Värdegrund

Grunden för vård och omsorg vid demenssjukdom är ett personcentrerat förhållningssätt.

I Trosa kommun lutar vi oss även mot den värdegrund Vård och omsorgsnämnden i Trosa kommun tagit fram där bland annat står att "Alla insatser ska utgå från ett utvecklande, förebyggande och rehabiliterande synsätt", att "Individens behov och förmågor ska styra alla verksamheter" och att "Verksamheterna ska samverka med andra, både inom och utom kommunen för att den enskilde ska få stöd, service, vård och omsorg utifrån ett helhetsperspektiv", Trosa kommun, 2015.

Personcentrerad vård

Personcentrerad vård säkerställs genom arbetet med kvalitetsregister där personal inom vård och omsorg i Trosa kommun arbetar med BPSD-registret, SveDem, webbutbildningar som Demens ABC & Demens ABC +, Nollvision och Arbeta med läkemedel vilka alla utgår från Socialstyrelsens nationella riktlinjer. Även andra kvalitetsregister som Senior Alert och Palliativ registret används för att kvalitetssäkra en trygg, säker och personcentrerad vård. I Trosa kommun används levnadsberättelsen, där vi använder "Min Livshistoria" från Demensförbundet. Den ligger till grund för den individanpassade och personcentrerade vård och omsorg som ges.

240424

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att synliggöra behov av kvalitets- och utvecklingsområden för vård och omsorgen för personer med demenssjukdom och deras anhöriga genom hela sjukdomsförloppet i Trosa kommun. Handlingsplanen ska utgöra en grund för arbetet med aktuella fokusområden för personal inom våra verksamheter som kommer i kontakt med personer med demenssjukdom och deras anhöriga. Handlingsplanen ska tydliggöra vad som skall göras, hur, när och av vem.

Mål

Målet är att kvalitetssäkra den vård och omsorg som Trosa kommun bedriver utifrån de Nationella riktlinjerna för vård och omsorg vid demenssjukdom (Socialstyrelsen, 2017) samt Läns-gemensamt program för vård och omsorg vid demenssjukdom i Sörmland, FoU 2019. Där den personcentrerade vården med individen är i fokus.

Fokus- och utvecklingsområden

Aktuella fokus- och utvecklingsområden tas fram för ett år framåt och följs upp årligen med utvärdering som presenteras till ledningsgruppen för vård och omsorg. Ansvarig för dokumentet och utvärdering framgår högst upp i detta dokument.

För mer information om demenssjukdomar, personcentrerad vård vid demenssjukdom, utredning, stödinsatser med mera hänvisas till Nationella riktlinjer för vård- och omsorg vid demenssjukdom och Region Sörmlands Läns-gemensamt program för personer med demenssjukdom. Mer information kring kognitiv sjukdom finns på Svenskt Demenscentrum, Demensförbundet, Alzheimer Sverige, BPSD-registret, SveDem bland många fler. Dessa länkar finns med sist i detta dokument.

240424

Referenser

FoU, 2019. Läns gemensamt program för vård och omsorg vid demenssjukdom i Sörmland. Samverkansrådet för vård och omsorg vid demenssjukdom. Hämtad 230614 från, [läns gemensamt-program-vid-demenssjukdom-191017.pdf](#)

Karolinska Institutet, 2023. Demenssjukdomarnas samhällskostnader i Sverige 2019. Hämtad 230614 från, [DEMENS SJUKDOMARNAS SAMHÄLLSKOSTNADER I SVERIGE 2019 \(demenscentrum.se\)](#)

Skog, M. (2019). Detta är demens - fakta om en folksjukdom. Stockholm: Gothia fortbildning AB.

Socialstyrelsen, 2017. Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom. Hämtad 230609 från, [Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom – Stöd för styrning och ledning \(socialstyrelsen.se\)](#)

Socialstyrelsen, 2018. Vård och omsorg vid demenssjukdom Vård och omsorg vid demenssjukdom – Sammanfattning med förbättringsområden Nationella riktlinjer – Utvärdering 2018 Nationella riktlinjer – Utvärdering Sammanfattning med förbättringsområden. Hämtad 230614 från, [2018-3-1.pdf \(socialstyrelsen.se\)](#)

Socialstyrelsen, 2020. Nationella riktlinjer – Målnivåer. Vård och omsorg vid demenssjukdom. Målnivåer för indikatorer. Hämtad 230428, från [Nationella riktlinjer – Målnivåer – Vård och omsorg till personer med demenssjukdom \(socialstyrelsen.se\)](#)

Trosa kommun, 2015. Vård- och omsorgsnämndens värdegrund, VON 2015/31. Hämtad 230428, från [Microsoft Word - Vård- och omsorgsnämndens värdegrund antagen 2015-12-08 \(trosa.se\)](#)

Viss.nu. Region Stockholm, 2019. Hämtad från 230609, från [Kognitiv sjukdom - Viss.nu](#)

Länkar

Alzheimer Sverige, [www.alzheimersverige.se](#)

BPSD-registret – Svenskt register för Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid demenssjukdom, [www.bpsd.se](#)

Demensförbundet, [www.demensforbundet.se](#)

SveDem – Svenska registret för kognitiva sjukdomar/demenssjukdomar, [www.svedem.se](#)

Svenskt Demenscentrum, [www.demenscentrum.se](#)